

DOI 10.36074/logos-24.11.2023.46

ФЕМІНІТИВИ У СУЧАСНОМУ ІТАЛІЙСЬКОМУ ДИСКУРСІ

ORCID ID: 0000-0001-8866-9312

Боровенська Тетяна Олексіївна

старший викладач кафедри іноземних мов
університет «Харківський національний університет мистецтв
ім. І. П. Котляревський»

УКРАЇНА

Мова завжди відображала соціокультурні реалії та стандарти суспільства. Світ щоденно, щохвилино змінюється, з'являються нові предмети, нові технології, перемінюється соціум і це все знаходить своє відображення у мові.

Останнім часом, у зв'язку з розширенням гендерної гнучкості та інклюзивності, виникла проблема фемінітивів – іменників, які позначають професію, посаду, сферу діяльності тощо в жіночому роді. Вони надають альтернативні форми слів. Наприклад, традиційна чоловіча форма "il dottore" (лікар) може бути замінена фемінітивом "la dottoressa" (жіночий лікар), підкреслюючи інклюзивність професії для обох статей.

Фемінітиви, відносно нове лінгвістичне явище, питання щодо роду було порушене в Італії ще в 1986 році італійською лінгвісткою Альмою Сабатіні у роботі «Raccomandazioni per un uso non sessista della lingua italiana». У своїй книзі Альма Сабатіні підкреслювала мовну нерівність між чоловіками та жінками і пропонувала способи уникнення такої гендерної проблеми. І хоча спочатку ця робота зазнала великої критики та невдоволення, саме вона стала рушійною силою, яка призвела до гендерної революції, зміни андроцентричного підходу та більш активного вживання фемінітивів в італійському дискурсі.

В італійській мові всі іменники відносяться або до чоловічого, або до жіночого роду. Ця граматична властивість часто відображає біологічну стать. Наприклад, "il ragazzo" (хлопчик) є чоловічим родом, в той час як "la ragazza" (дівчинка) є жіночим родом. Ця роздільна лінія також стосується артиклів, прикметників та навіть форм дієслова, створюючи істотний гендерний вимір у мові.

Найбільше полеміки та обговорень щодо фемінітивів виникає у професійній сфері, так як фемінізація професійних назв дозволяє зробити жінок видимими у мові. Багато лінгвістів намагаються знайти спосіб зробити мову більш інклюзивною та зменшити наявний андроцентризм. Наприклад, при звертанні, щоб уникнути гендерної нерівності, кажуть «signori e signore», підкреслюючи звертання як до чоловіків, так і до жінок. На письмі був запропонований знак «schwa» - «ə» або «астериск» - «*», яким пропонується замінювати останню голосну слова, яка позначає рід: «signogə», «amic*», таким чином нівелюється різниця між чоловічим та жіночим родами і робить звертання нейтральним [1]. Хоча такі способи часто використовуються в спілкуванні, соціальних мережах, але є багато противників таких позначок, вважаючи їх недоречними, тому поки що ці символи не прийняті та не є офіційними.

В сучасній лінгвістиці активно займаються питанням фемінітивів та гендерної рівності такі лінгвісти як Вера Гено, Сесілія Робустеллі. Завдяки активній діяльності прихильників гендерної (феміністської) лінгвістики та порушенню питання фемінітивів, в словниках почали фіксувати жіночі назви професій. Наприклад, відомий італійський словник «Il vocabolario Treccani» в

2022 році вперше в історії словників італійської мови відмовився від андроцентричного підходу, почавши вказувати також жіночі форми іменників та прикметників, при цьому в новій редакції словника жіночі форми даються перед чоловічими. Ці революційні зміни відображають соціальні зміни, необхідність інклюзивності в сучасному світі та допомагають уникнути гендерної нерівності.

Хоча відмічається значний прогрес у вживанні фемінітивів, на практиці цей процес відбувається повільно та має багато противників. Це пояснюється певними соціокультурними та лінгвістичними чинниками. Деякі лінгвісти вважають, що фемінітиви можуть призвести до плутанини. Наприклад, іменник *portiere* позначає голкіпера чоловічого роду, утворивши фемінітив від цього слова, отримає *portiera*, що зараз позначає «двері», таким чином, новоутворений фемінітив може призводити до непорозуміння. Насправді ж, інші лінгвісти вважають це лише упередженням та небажанням, щоб жінки займалися чоловічим видом спорту. Деякі італійці вважають, що фемінітиви мають немилозвучне сполучення звуків і цим забруднюють мову. Проте цей аргумент також немає підтвердження, адже є багато слів у мові, які звучать негарно, але від них ніхто не відмовляється. Лінгвісти не вбачають какофонії у фемінітивах, наприклад, новий фемінітив «*ministra*» - «міністерка» не звучить гірше за давно існуюче слово «*maestra*» - «вчителька», але вбачають в цьому стереотипне сприйняття та асоціювання престижних професій лише з чоловіками [2].

Ці обговорення та суперечки вказують на те, що питання фемінітивів в італійській мові є складним і багатограним, і відображають більш загальні питання стосовно гендерної рівності, культурних традицій та лінгвістичної еволюції.

Список використаних джерел:

- [1] Офіційний сайт Інституту італійської енциклопедії «Треccані». (2022). Вилучено із https://www.treccani.it/magazine/lingua_italiana/speciali/Schwa/4_Gheno.html
- [2] Vera Gheno. (2020). *Femminili singolari – il femminismo è nelle parole*. Firenze: Effecu.